EL CAMÍ

Les batalles no són guanyades per aquells que critiquen, sinó per aquells que lluiten

La llei del pèndol i la política

EL LAMENTABLE SEGLE XIX

Les generacions més joves de les terres peninsulars han sentit en tot moment una instintiva repulsió envers lo que significava el nostre estúpid segle XIX. Aquella típica improvisació; aquell verbalisme demagògic i incult; aquella manca de tecnicisme i d'estudi; aquell divorci de les inquietuds més autèntiques de la civilisació; aquella impermeabilitat per als problemes de profunda cultura; aquelles lluites bàrbares de progressistes contra moderats; de carlins contra isabelins, i encara de "vells" republicans contra monàrquics "consubstancials", no dia res o dia ben poca les joventuts més preparades de Ibèria. Perquè per a les esmentades joventuts, tot allò era "ancien regim" vella política. Elles no comprenien que el segle XIX fóra una acció i reacció purament formulària; una classificació a base d'etiqueta "progressita" o "moderada"; la negació de tota justícia a l'adversari, amb les vergonyes de les persecucions religioses o anticlericals, amb l'espectacle tan anacrònic dels "cesantes", és a dir, els funcionaris que representaven distinta ideologia política; i en definitiva la típica aspiració de les *dretes* a suprimir a les *esquerres* i de les *esquerres* a suprimir a les *dretes*. Els dos sectors —com ara davant les veleitats de dictadura mesiànica—, fidels al temperament intolerant espanyol, no sentien cap desig d'arribar a una convivència normal, a una convivència semblant a la que conegué la Universitat de la Còrdova del Califat.

LA POLITICA DEL PENDOL. DRETES I ESQUERRES

I eixos mateixos hòmens no contaminats, no volen huí tampoc, sota el signe del nou règim, una revifalla de la vella política; ni supressions de l'adversari, ni persecusions, ni restauració de la política del pèndol que consagra el fet de que la governació dels pòbles peninsulars passe d'unes mans extremistes a atres també extremistes. Per això és una pura follia creure que la joventut ha d'interessar-se per eixa mòmia de República carbonària, peluda i gesticulant que els típicament intolerants volen crear; com fóra atra follia pensar que la joventut s'adherirà a les forces que volen fer possible un 12 d'abril al revés.

No. La nostra joventut i els hòmens no tarats aspiren a l'eficàcia, a l'estudi, a la superació dels extremismes manicomials, a instaurar una política normal d'honestes transaccions, una política que no faça volcar el vehicle del progrés d'un poble tirant-lo fora del camí, per la dreta o per l'esquerra. La nostra joventut sap conjugar disciplina i llibertat, eficàcia i democràcia, solidaritat i tolerància. I és natural que esta joventut oberta a totes les inquietuds de l'esperit estiga una mica defraudada al contemplar l'actual abús de la clàssica divisió de dretes i esquerres, i comença a sospitar si darrera eixa classificació —còmoda per a tot èsperit simplista i poc treballat, lògica en els partits que especulen sobre la lluita de classes— no hi haurà una gran estafa. La veu insobornable de l'Unamuno, qual sentit crític ningú sabria negar, l'inquieta. "Hay que dejarse de oquedades como esas de derechismo y de izquierdismo, comodidades para uso de molleras sosas." "Adscribirse al izquierdismo o al derechismo, al radicalismo o al moderantismo es cerrar los ojos y renunciar al discurso racional, geométrico."

Les terres hispàniques estan davant d'un gran perill. Sembla que la llei del pèndol torna a imposar-se en política. A l'allau esquerrà s'aspira que corresponga un allau dretista; un gran sector de l'home mitjà vol aplicar els mateixos procediments, les mateixes equivocacions i els mateixos prejudicis, sols que en direcció contrària; i això no pot ser. Hem d'oposar-nos amb totes les nostres forces. No ha de reviure l'*estúpid* segle XIX. Hem de parar el pèndol, sense deixar-lo arribar a les zones pasionals on l'ambient enrarit mata tota floració de cultura i de dignitat humana. Les joventuts del dia i el nostre valencianisme es situarà en front de tot extremisme intolerant i que especule sobre qualsevol tipo de demogògia, siga de dreta, siga d'esquerra.

ORIENTACIO POLITICA

Les noves generacions aspiren en primer lloc a una política séria, normal, basada en l'estudi i allunyada de tota estridència verbal. Volen en els hòmens públics i en la massa una vissió clara de la *solidaritat nacional*. Dretes i esquerres han de comprendre que quan es tracta de renacionalisar un poble, d'eixir d'un período secular de decadència, és sobrera la tàctica que es recolza en interessos de classe o senzillament en ròtuls. Els interessos de la pàtria i per tant de la cultura, els drets de la llibertat i per tant de la dignitat humana, estan per damunt dels partits. La nova política ha de ser una política de conjunt, és a dir, totalitària. Cal enfrontar-se amb tots els grupos que refusen sotmetre llurs interessos particulars a la conveniència de l'interés general. La nova política ha de ser una política de realisacions, una política que resolga i no ajorne problemes, que no entregue al carrer la iniciativa, sinó a la voluntat del poble democràticament exteriorisada. La nova política ha de cercar els hòmens preparats, els hòmens aptes disposats a resoldre els problemes més urgents, amb un criteri reformador i renovador. No més política del pèndol. No més moviments d'un histerisme malaltís. No més divisions còmodes de blancs i negres, de progressistes i moderats. No creure que un rètol dóna patent d'aptitud i que atre el nega. Eficàcia, honestitat, preparació, sacrifici, tolerància, sentit totalitari i solidari. Heus ací alguns ingredients indispensables per a la política nova.

Tribuna lliure

Per què me sent pancatalaniste

Al prestigiós escriptor alteà En Francesc Martínez i Martínez.

A l'ambilitat d'EL CAMI dec la possibilitat de fer algunes manifestacions finals aprop la batallona, vidriosa i desconeguda qüestió del pancatalanisme.

A) En primer lloc, jo me sent partidari de semblant aspiració, per l'incontrovertible principi filosòfic de que la unió fa la força. La cultura és un luxe, als pobles, baix l'aspecte econòmic — digam-ho clar—, des del moment que només se'ns recordem de llegir un llibre, oir un concert o contemplar un quadre, quan sentim satisfetes les nostres necessitats materials.

Cal, doncs, quan tant se'ns oposa que el medi ambient és petit, per a la comprensió, que pot donar l'escriure en valencià, sobretot procurar-se no sols l'ajut de València, sinó de Mallorca, el Rosselló i les terres del Migdia de França (Cerdanya, Conflent, Vallespir, etc), sense oblidar la ciutat de deu mil habitants, l'Alguer, a l'illa de Sardenya, perquè tots acoblats podrien formar l'apellada Occitània, amb vuit imilons de població, bastant a sostindre la cultura nostrada, ja que tots parlem més o menys el mateix llenguatge.

D'esta manera, el primer benefici que aconseguiríem seria que els nostres artistes de teatre no tindrien per què passar-se a l'escena castellana, davant les necessitats del viure, puix que el radi territorial que allavors comprendria Occitània fóra prou per atendre a la seua subsistència.

B) Perquè igual València que Mallorca tenen els seus ciments catalans. Ho confirmen els textes clàssics, i no menys, obertament, des de la primera dècada del segle XVII, per lo que es referix al docte historiador Gaspar Escolano (cronista de València, que bé podia ésser imparcial ,per correspondre el seu nomenament a Felip IV) fins els nostres dies, per valencians insignes com Elies Tormo, autorisat crític d'art i competentíssim historiador de les belles arts; *Azorín*, un dels més grans prestigis de la literatura espanyola. Aiximateix, l'inoblidable cardenal Benlloch (q. e. G. e.), qual talent i virtuts exemplars foren reconegudes per tot el món.

Quan veem desconéixer tals orígens de la nostra raça, no podem menys de recordar eixos americans ingrats que no volen confessar la seua progènie hispànica, perquè els avergonyix que fóra Espanya la que els llevà el taparrabos, puix no eren més que uns indis. en ocasió del descobriment del Nou Món, aribant a desagnar-se per ells i fins a arruinar-se. després de donar-li una llengua preciosa i immortal, un dret, que per lo just i democràtic va perfeccionar el romà peninsular, quan ja del clàssic es diu que fon "la raó escrita" i la més sublim de les religions, vullguen o no els que es senten lliurepensadors.

Ara bé, sempre ponderats i verídics, mai no oblidarem que Aragó, després de Catalunya, suposa el major número de pobladors del nostre antic Regne, i ixi València se'ns oferix com al fruit bencit del gloriós connubi medieval de Catalunya i Aragó.

C) A més, el pancatalanisme est. avalat per la tradició que inclou el Privilegi de la Unió Perpètua, segons el qual els Estats independents de la Corona d'Aragó (València, Mallorca, Catalunya) exigien als reis el jurament de no dividir-los, a la seua mort, entre els seus fills, privilegi de què es mostraven els més zelosos en el seu compliment els valencians, com assegura el conscienciós historiador Martínez Aloy.

¿Què diran a tot açò els nostres antipancatalanistes per ignorància de la matèria?

D) Constituix també un tòpic molt rebregat el que la nostra economia és oposta a la de Catalunya; aquella, centrífuga per a fora, de València a l'estranger; ésta, centrípeta, cap a dis, de Catalunya a l'interior d'Espanya. Puix bé: Per els dies de la Solidaritat, el senador senyor Garriga i Massó donava a l'Ateneu de Madrid una conferència, a la qual sustentava que tal opinió esdevenia per l'espectacle fabril de Barcelona, però que no significava més que un miratge, perquè la producció agrícola excedia en quinze milions a l'industrial. No crec que, a la vólta de vint anys, haja canviat molt este balanç, tanmateix perquè l'ex-ministre senyor Ventosa i Calvell la corroborava després en una de les seues conferència al nostre Ateneu Mercantil, si bé amb l'aclaració de que lo que ocurria en este terreny és una competència d'interessos entre els comerciants i les empreses d'ambdues regions. Val a dir oposició d'interessos particulars, no d'economies, que no és lo mateix.

Molts anys darrere, Valentí Almirall, el precursor de Pi i Margall, s'havia queixat, a la seua obra bàsica *Lo Catalanisme*, de que el Poder Central s'aprofitara de les qüestions econòmiques per apartar als valencians del costat dels catalans.

Però, tornant al tema de la decantada oposició d'economies, ha de considerar-se ben natural i lògica, puix es tracta d'una matèria glatent sempre entre els països, malgrat siguen de la pròpia nacionalitat, de lo qual és exemple fins el nostre Regne: Alacant veu amb rezel, que no crec fundat, el creixement del port de València, per si cascuna de les seues millores comporta una minva de l'importància del seu.

No vaig a tractar la qüestió a fondo, puix el meu objecte és atre. Només afegiré que el fenòmen sols representa la llei humana de la concurrència, l'apellada, en fi, lluita per la vida, que fa que, al mateix si de la famlia, per la possessió dels bens terrenals, els parents arriben, de vegades, en l'ofuscació, fins al crim, amb un lamentable oblit dels manaments de la llei de Deu i dels deures d'humanitat, més exigibles encara a aquells per les venes dels quals corre una mateixa sang.

EDUARD MARTINEZ FERRANDO

(*Continuarà.*)

El nostre col·laborador Pere Queral i Ferrandis ha estat denunciat i cridat a declarar davant del Jutjat per el seu article titulat *Les frases fetes*. En la seua declaració el senyor Queral ha mantingut els punts de vista exposats en dit article.

¿Es que comença ja la persecució contra EL CAMÍ?

Ferros, Acers, Vigues, Tubos, Màquines, Ferramentes i utillatge
Construccions metàl·liques.

Fill de MIQUEL MATEU

TELEFONS 13.000 I 13.009
APARTAT 35

Guillem de Castro, 5 al 11
VALENCIA

Franco Tormo

Xapes
Asientos
Taulers de fusta

C. PICASENT, NÚM. 8
Teléfon 12.802
VALENCIA

ELS FETS DE LA SETMANA

16. L'Assamblea del partit radical socialista acorda desaprovar la collaboració amb el Govern Lerroux i exigir responsabilitat política als diputats que la votaren. El senyor Valera presentà la seua renúncia de l'acta de diputat.

17. Al Teatre Apolo es celebra l'Assamblea magna d'elements interessats en la qüestió de la taronja, per a conèixer les conclusions que la Ponència proposa elevar al Govern.

✶

15. El Consell de Ministres acorda ajornar la represa de les sessions parlamentàries fins el 2 d'octubre.

16. Es nomena Fiscal general de la República el senyor Antoni Marsà Bragado.

El Govern accepta les bases mínimes de collaboració presentades per el partit radical socialista.

El Govern suspén la clebració de l'Assamblea nacional agrària, per entendre que constituix un intent de coacció al Poder públic.

19. El Consell de Ministres concedix un auxili immediat de vint mil pessetes als obrers de la Siderúrgica.

19. El Comité Nacional del partit socialista expressa en una nota la seua disconformitat amb el canvi polític, protesta de que el Govern no s'haja apressat a convalidar els seus poders davant les Corts i diu que lluitarà per l'aplicació de les lleis socials de la República.

21. Es celebra a Madrid el banquet homenatge que la Casa Regional Valenciana oferix als dos ministres valencians Ricard Samper i Joan Botella Asensi.

✶

14. S'assegura que el president de Cuba, Grau San Martin, demanarà poders dictatorials, per fer front a la situació anàrquica del país.

15. En un hotel de Londres, vehí del Palau de Justicia, s'ha obert el contraprocés pels acusats d'incendi del Reichstag. El Tribunal el composen eminents juristes representants de nou països.

17. A Berna s'ha inaugurat el IX Congrés de Nacionalitats d'Europa, en el qual participen 50 delegats en representació de dotze Estats. Hi assistix, per primera vegada, una minoria gallega.

17. La situació de Cuba continua incerta. El Govern ha convocat eleccions constituents per al dia 1 d'abril.

Castella la noble i Catalunya l'explotadora

I

Res no ens extranya que siguen encara una munió els fills del País Valencià enllistats als rengles dels hòmens desorientats en allò que diu als afers polítics fonamentals i bàsics de la seua terra; i és que el nacionalisme de Castella, que pertany al tipus dels que no saben conviure sense dominar, ha tingut al seu abast la formació espiritual d'estos hòmens, a molts dels quals els manca la visió dreturera per encertar el camí de redempció, a causa del complex d'inferioritat que els pobles sotmesos llarg temps al domini i autoritat d'atres pobles porten a sobre d'ells.

Cal esguardar i adonar-se'n de quina manera més autoritària ha volgut Castella abassegar les Espanyes i de quina forma s'ha arremetut, agressivament i calumniadora, contra tot aquell que en sentir-se conscient de sa pròpia personalitat, ha tractat de fer prevaldre la seua cultura i el seu fet diferencial.

La Catalunya liberal i democrata, la que ningú mai podrà titllar d'assimilista, puix que en temps passats possibilità la lliure constitució de la Nacionalitat Valenciana, ha estat la primera que en voler deslliurar-se del jou de Castella ha segut víctima de les seues sarpallades felines i rencoroses. Ha estat la propaganda de l'Espanya castellana la causa que Catalunya visca en concepte de molts espanyols arrossegant el Sant Benet d'ésser un poble que viu explotant a la resta d'Espanya. Milers de vegades s'ha escrit fins convertir-ho en dogma (de la gent simplista i ignorant, per supost) que gràcies als aranzels proteccionistes dels que fruia la indústria, Catalunya podia tindre una vida esplèndida, i si malgrat esta golafreria insistien en voler la seua autonomia, lo que s'interpretava en el sentit de que *no querian ser españoles*, aleshores s'els respònia amb aquells ròtuls que aparegueren en certes poblacions castellanes que dien: *No se admiten catalanes*, i s'arribava a l'amenaça de posar fronteres a la ratlla de Catalunya, a fi de què els catalans no pogueren aprofitar-se'n més d'Espanya. I cal fer vore el sentit grollerament fals d'esta propaganda a penes aturada per uns pocs esperits selectes del nou règim republicà.

La realitat dels fets ens diu que l'Estat espanyol es quasi bé l'Estat més proteccionista d'Europa, i dins la Societat de Nacions és este el concepte que mereix, puix atorga una protecció aranzelària decidida a quasi bé totes les produccions de la seua economia; de manera que la protecció aranzelària atorgada a les manufactures catalanes no constituix ninguna excepció, com es pretén fer vore, ans al contrari, és el seu sistema i la seua regla general; però amb la diferència que els productes catalans protegits representen en pessetes una quantitat menyspreuable, tot i comparant-la amb les quantitats molt creixcudes que representen atres productes no catalans igualment protegits.

Fa poc temps, un director general d'Agricultura calculava en mil milions de pessetes la valor de la protecció aranzelària que l'Estat atorga als cereals espanyols; ço que vol dir que si Espanya tingués per als quatre-mil milions de pessetes que valen els cereals que cull i consumix un règim de porta oberta o lliure canvi, els espanyols s'estalviarien mil milions de pessetes a l'any, els quals representarien la diferència de cost entre els cereals espanyols protegits i els que es podrien comprar a de fora. Hom comprén que haja d'ocòrrer aixina quan es reflexiona que els pobles que dins d'Espanya es dediquen preferentment al conreu dels cereals són aquells que Felip II exhortava a tothora per a què almenys —dia— cada quatre o cinc anys sembraren les terres de blat i no les dedicaren continuament al pastoreig; són els mateixos pobles que hui en dia, en sembrar llurs terres empren el sistema del "barbecho", de preferència a atres procediments propis de terrenys secatius perquè aquell permet el pastoreig en les terres improductives que no es sembren aquell any; són pobles dels quals hom diria que s'anyoren dels seus costums racials i que mai no han pogut fer una agricultura intensiva i per el que no podrien viure sense la protecció aranzelària.

Cal dir que entre estos pobles cerealistes no estan inclosos Galícia Biscàia, Guipúscoa, ni Catalunya, ni Mallorca, ni el País Valencià, puix malgrat estos pobles cullguen cereals, ho fan en quantitats menyspreuables; servixca d'exemple el cas de València i Castelló, que amb una producció agrícola global de set-cents milions de pessetes solsment trenta-quatre procedixen de la collita de cereals atres que l'arròs, que són als que en este escrit ens referim.

Si a esta quantitat de quatre mil milions de pessetes que representa la valor dels cereals que gaudixen d'una protecció absoluta, afegim la valor dels productes de la ramaderia, que representen més que menys una xifra de dos mil milions de pessetes i encara atres productes com sucres, carbons, etcètera, arribarem sense nosa als set o huit mil milions de pessetes de produccions no catalanes per les que els espanyols paguen també més del que valen, o del que es podrien comprar fora d'Espanya.

Al costat d'estes xifres tan considerables, ¿quina valor i quina significació poden tindre els huit-cents milions escassos de pessetes de productes manufacturats catalans protegits per l'aranzel?

¿Es possible, demanem nosatres, que en un Estat on els elements bàsics de l'alimentació de l'home i del bestiar i del funcionament de la indústria porten el sobre-preu de la protecció, es puga fabricar barat i sense aranzels?

La protecció a la indústria catalana no és sinó la conseqüència natural i lògica de viure dins d'un Estat eminentment proteccionista i representa per als catalans la defensa i compensació a l'encariment dels productes primaris aliens; defensa i compensació que els valencians no hem sabut cercar en les relacions inter-regionals de la nostra economia, excepció feta de les que fan referència a Catalunya.

Pretendre, puix, fonamentar una propaganda política, en la suposta explotació que els catalans fan de la resta dels espanyols, fóra d'una innocència candorosa, sinó s'albirara en ella el despit d'un poble que atalaia la fi de la seua dominació.

G. HUGUET SEGARRA

Fábrica de conserves alimentícies, embutits i saladures de producte del porc

de Francesc Taberner

Almacenista de colonials

Especialitat en Cansalada "Canals", gros, mitjà i primet. Quadros de cansalada magra. Papadea. Pernils estil "Andorrà", sense pell ni cansalada. Pernils estils "Trévelez" i "Aragó". Espal.letes. Manteca pura de porc.

Esmerada fabricació d'articles fins, com "Mortadella", "Picadet de pernil", "*Foiegras*", Frito clàssic valencià, Llengües a l'escarlata, "Chicharró Madrid", etc. Pernils en llandes estil "York". Pernils "Bayona".

LA PASIEGA

Avingudadel Port, 169 VALENCIA

Moble Ràdio

En Carles Ojea

Comte d'Altea, 37

COL-LECCIO L'ESTEL

Quaderns d'Orientació Valencianista

II

VOCABULARI Ortogràfic Valencià

per CARLES SALVADOR

Precedit d'una Declaració i Normes ortogràfiques

L'ESTEL

València

Núm. 2 Quaderns d'Orientació Valencianista

Preu: 2 pessetes

L'educació familiar de l'infant

Heus ací una qüestió poc tractada en la premsa i en les converses. Tot lo món sap que l'home es porta amb la societat com ha segut educat en la casa, i quan mes integral i perfecta siga esta educació, major benefici rebrà la societat.

Els problemes plantejats hui en tots els Estats no són problemes econòmics, culturals, d'espandiment, de vida o mort; són problemes de mala educació; són problemes esdevinguts per filosofies falses que han fet laborexar en l'home i la societat qüestions noves, mai resoltes per la violència, i que hui dóna lloc a que els individus, partits i nacions s'ensenyen les dents.

Tot pare vol que els seus fillets siguen lo millor del poble i del món sancer. Posen en l'educació pairal tots els mitjos de que troben, mancant-los moltes voltes, per a fer l'educació integral, la seua escassa intelligència. Esta errada venim arrastrant-la de pares a fills, per no haver fet un major esforç a que venim obligats cada pare.

Podem reduir l'educació familiar a un tipo en tot el món, encara que hi han excepcions. L'educació física, poc menys que res la intellectual i nulla la moral.

L'educació física té amb la casa, tots els miraments de perfecció a que els pares poden aplegar. Quan ésta falta, acudixen al metge; per a ells no hi ha tranquillitat quan al nen li fa mal el ditet, el cap, o el desenrotll del cos no va harmònic amb l'edat; a qualsevol rascadeta en el físic, respon la reprimenda pairal: "T'hagueres pogut matar. ¿No ho faràs més?"

Els pares senten al mig del cor tots els colps que els fillets reben. Ells són ansiosos de rebre-los ans que els nens; sempre sorollosos acaronen a l'infant a son pit, creent aliviar-lo amb la sanc i calor de les seues venes. La dita "¿què no farà un pare per un fill?" té la seua aplicació dins de l'educació física.

L'educació intellectual declina en la casa de forma asombrosa. Els pares, per oides, busquen el millor mestre del poble. Ell s'encarrega del deixeble per a ensenyar-lo; no hi ha més intervenció pairal que presentar-lo en l'escola, i, algunes voltes, ni això tan sols. Els pares, si disposen de mitjos de fortuna, quan naix el xiquet ja li han buscat la carrera: serà metge, advocat, enginyer, lo que el pare vullga. Les aptituts de l'infant, principalissim factor, no ho tenen en compte. Si els pares són pobres no aspiren a més que escriga dos renglons, que sàpia posar el nom i després a treballar.

L'educació intellectual que els pares fan en la casa, pot reduir-se, en molts casos, a manar-los als fillets que estúdien en hores impròpies, quan els nens venen fadigats de l'escola o en ratos que els molesten.

L'educació moral en la casa no existix, no se'n fa; si cap i valga l'expressió, és anti-moral. Els fillets es van formant amb l'exemple dels pares. ¿Senten mentir i barallar-se als pares? ¿Fan mentir els pares als seus fillets algunes voltes per conveniències socials? ¿Ou males paraules el nen en la casa? ¿Veu males obres? ¿No li engendren odi als enemics, partits i nacions? ¿Li parlen d'estrangers, de extranys, de pobres i rics? Corregixen les primeres gracietes llibertines?

¿Quàntes preguntes es farien per a què els pares rectificaren la seua conducta a seguir davant dels fillets? Mils i mils.

Els pares tan sorollosos i asustats per qualsevol pelaet del cos dels fillets, tenen abandonat, completament, la consciència i el cor dels infants, tenint en compte que la societat serà lo que haja segut l'educació moral en la casa pairal.

BALDOMER VENDRELL

El sentiment de Pàtria

Llegiem no fa molt un article de l'illustre periodista Dionisio Pérez, en què parlava de la vitalitat de les colònies estrangeres a Buenos Aires. Observava éste, parat davant un quiosc de periòdics de la capital argentina, la profusió de diaris escrits en llengües exòtiques que veuen la llum en aquella metròpoli, i açò li suggeria algunes reflexions que són les que ens mouen a redactar el present comentari.

Dia l'esmentat escriptor, que mentre els demés països, amb una clara visió política, fan possible amb la seua assistència moral i econòmica la existència d'uns orgues d'opinió que mantenen viva la solidaritat entre els components de cada sector de les distintes gents, de les més variades procedències, que viuen a aquell gran país i cada dia deixen oir la seua pròpia veu, la nombrosa colònia espanyola allí radicada, òrfena de tota tutela estatal, diseminada, s'entreté a publicar pobres publicacions hebdomadàries redactades en les llengües particulars de les terres peninsulars d'on cada sector procedix. I açò ho estimava ell com un signe de debilitat i desorientació.

Heus ací un argument de força irrebatible en defensa de la nostra doctrina nacionalista.

Cal deixar sentat, ans que res, que els emigrats espanyols establits a aquelles, com a atres terres llunyanes, tots senten, llevat nuclis reduïts, l'"españolismo". Es natural, doncs, que l'educació que d'infants han rebut tota ella era conjuminada a produir eixe sentimentalisme inocu, difús, menysvalorisador de lo racial i autèntic, en ares d'un patriotisme retòric i sense contingut.

Puix bé; es dóna el cas, que el periodista constata, que eixe "español", quan es troba lluny de la seua terra, en lloc d'unir-se en una sola comunitat espanyola, en compte de conreuar l'idioma de Cervantes, quan sent la inyor d'aquella terra adorada que va deixar, busca la companyia dels seus paisans, dels que veren la llum en la mateixa regió que ell, vora la mateixa mar, en aquells pobles que amb el seu guarda un estil propi i inconfusible, geogràfic, etnogràfic, etc., s'ajunta amb els que parlen la mateixa llengua que ell, la que li evoca els millors records sentimentals de la vida, i dóna esplai a la seua emoció patriòtica —ésta si que d'un autèntic patriotisme— en les modestes fulles de publicacions que allà, en el seu exili, li porten un alé de la llar, d'aquelles coses tendres i inefables que tots els hòmens —encara que a vegades fingixquen atra cosa— duen arraïlades al fons del cor.

I no ho fan en castellà, perquè no ho senten, perquè quan l'ànima es manifesta amb la més crua sinceritat, sense convencionalismes de cap mena, no sap atre llenguatge que aquell que colgaren en ella indescriptibles reminiscències ancestrals.

Eixa és la sola veritat i l'única raó que explica coses que no veuen els que tenen ulls i s'entossudixen a no vore.

No es diga que açò és un patriotisme primari. Açò és la veu del cor que no sap d'imposicions, de falses pàtries "indivisibles", que no es sap disfreçar quan sent en les més profundes fibres aquella tremolor que no es pot dir amb paraules i que no se sent més que davant o al record —atra forma de presència— de la raça, de la geografia, de la llengua, a que Déu l'ha vinculat.

DANIEL TOSSAL

GIMNASI VALENCIA

Director: J. TORRES VICENTE

C. Salvatierra d'Alava, 20

Lletres

L'escriptor helvètic Gottfried Keller

Dades biogràfiques

Naixquè en Zurich el 19 de juliol de 1819. Permaneixqué en esta ciutat fins l'any 1839, dedicat a l'estudi de la pintura, i aconsegui dels seus familiars el traslat a Munich per a ampliar estos estudis.

Dos anys després retorna a Zurich —un fracassat— i vegeta a la seua ciutat nadiua fins l'any 1848. Ell mateix apella estos sis anys es seus anys perduts.

Es traslladà aleshores a Heidelberg per a començar estudis filològics, descobrit-se per fi la seua verdadera vocació: les lletres.

En 1850 el veem a Berlín, on comença a publicar els seus primers assaigs en la premsa de la capital alemanya, proseguint els seus estudis.

En 1854 apareix la seua primera novella: *Der Gruene Heinrich*, que és sobre poc més o menys el relat de la seua pròpia vida, novella que causa sensació.

Regresa a Zurich en 1856, amb la fama conquistada i publica *Leute von Seldwyla* i *Zuericher Novellen*, en les quals pinta magistralment als seus contemporanis; després el *Sinngedicht*, les *Set Llegendes* i *Martí Salander*.

Keller és ja una mena de glòria nacional i el Consell del seu cantó el nomena canceller perpetu per a assegurar-li una vellesa tranquilla.

En 1889 es celebra el seu setanta aniversari, que resulta una verdadera festa nacional.

Mor l'illustre escriptor un any després, deixant una obra eterna.

El fet extrany que les seues obres han estat traduïdes d'una manera molt incompleta al castellà, té la seua explicació en la dificultat que presenten per a vertir-les a atre idioma. Keller és un escriptor genuïnament suís i utilisa no pocs helvetismes.

Sols s'ha traduït al castellà *Gent de Seldwyla*. i al català algunes de les seues primoroses *Set Llegendes*, per Alfred Gallart i Alfred Baeschlin. en collaboració. Hom deuria intentar la traducció d'algunes de les obres de Keller al valencià.

*

Valencia Atracción.—El número de setembre, que acaba de publicar-se, conté el següent sumari:

Septiembre, per Aster; *La paella, "gran señora, digna de veneración..."*, per Almela i Vives; *Paseos de Valencia: La Glorieta*, per Feliu Dosart; *El barrio de la Escola Pía*, per Eduard Buil; *El Museo de Bellas Artes de Valencia* (XI). per A. Igual i Ubeda; *Excursiones en el mes de agosto: La costa de la Marina; Benidorm*, per Caridad Pascual; *Estampas alicantinas: La Casa de la Ciudad*, per J. Ferràndiz Torremocha; *Guías de turismo: Morella*, per Carles Salvador; *Noticias*.

El deure de tots

Fer Pàtria Valenciana; heus ací el deure de tots els valencians sense excepció de cap mena.

Es una tasca democràtica perquè ha de comportar l'alliberació del poble i ha d'ésser el poble mateix qui l'ha de dur a terme.

No se crega que sols poden fer valencianisme els que escriuen i els que parlen d'ell a les tribunes públiques, perquè tenen capacitat per a complir eixes funcions.

Tots els valencians poden i deuen collaborar en esta tasca.

Entre moltes atres coses a fer, una que no requerix una preparació especial i si una bona dosi de voluntat ferma, i a més a més la creem inajornable, és la de revalencianisar València, o siga descastellanisar-la. ¿Cóm?

Parlant, escrivint i pensant tots en valencià.

Ens sembla que no és cap sacrifici dolorós. Ans al contrari, deu ésser un motiu de joia i un orgull, a l'ensems que una prova irrefusable del valencianisme que molts diuen que senten i que ens ompli de goig, mancant tan sols per a què este goig estiga a curumull, que demostren este amor a València.

Si la manifestació més autèntica d'un poble és la llengua, tant parlada com escrita, devem de parlar i escriure la nostra llengua en tot moment, d'un mode normal, sense reserves de cap mena, amb tota dignitat, i sense substituir certs mots valencians per castellanismes, sempre inadmisibles, emprats quan no inconscientment. per una inexplicable feblesa d'ànim, per "por a fer el ridícul" o per a què "no el prenguen a un per català", escuses de mal pagador, és clar, però amb les que molt sovint se'n ix d'una situació difícil (?).

També hi ha la teoria, bastant estesa, de que segons la condició social de l'interlocutor, o el lloc on un es troba, empra una llengua o atra.

No cal dir que conforme va "pujant" la categoria de la persona en que es parla, va deixant-se d'emprar el valencià, per a expressar-se en el "respetable idioma castellano". Lo mateix ocurrix en el lloc on un va.

Segons esta teoria, el valencià va bé per a parlar amb l'agranacarrers i el "sereno" del barri, i per a anar a la taverna i demanar "un deu de vi", però és inadmisible, per exemple, per a parlar amb l'advocat o per a presentar-se en una oficina pública.

De cap manera. Sense que menyspreem el castellà, perquè no siga la nostra llengua, devem colocar el valencià en el lloc d'honor que li correspon.

Es la nostra llengua, i esta raó és prou per a què la conreem, emprant-la amb tota dignitat, curant-la de barbarismes (en la major part castellanismes); és prou aquella raó per a què la dignifiquem, elevant-la a la categoria d'idioma nacional nostre, emprant-la SEMPRE, en tots els actes en que hem d'exteriorisar el nostre pensament, perquè si el pensament és la paraula interna i la paraula és el pensament extern, si expressem el nostre pensament en una llengua extranya, que no és la nostra, eixirà un pensament disfreçat, i açò sí que és verdaderament ridícul.

PERE QUERAL I FERRANDIS

Comptabilitat

Classes des de les 7 del matí a 11 de la nit

INSTITUT TECNOS

Plaça Martà Benlliure, 9 i carrer Sant Vicent, 19

SECCIÓ GENERAL: (assistixen matí i vesprada) De 9 a 12 i de 3 a 5. . . . 20 pessetes
SECCIÓ ESPECIAL: (assistixen matí o nit) De 7 a 9 . . . . . 15 pessetes
SECCIÓ ESPECIAL NOCTURNA De 9 a 11. . . . . 10 pessetes

Es gestionen colocacions, gratuitament, als senyors alumnes

Retalls

Per a que no s'oblide

UN SISTEMA CONEGUT

De *Veu de la Plana*, setmanari que tan patriòticament es publicava a Castelló l'any 1916, copiem un entrefilet que diu així:

"Com ja els regionalistes som o representem "algo" i fem que prevaleixca la veritat, per a contrarrestar el nostre ideal no falta qui ens tilda de *carques, neos* i fins *separatistes;* el recurs de sempre per a combatre-nos.

No li fa, puix que als bons valencians, als que pensem i raonem i no estan baix la tralla d'este o de l'atre quefe centralista, als que bé es fixen en el pes que dóna la balança de la justicia, els tenim de la nostra part."

Com voran els nostres lectors, és el mateix procediment que empran hui aquells que no tenint la raó, ens combaten per sistema, segurs del nostre triomf.

PARADOXA

El Pueblo del 29 passat publicava un article titulat "D. Juan Sol i Ortega. Una fama que volverà", de Roberto Castrovido. Com segurament no tots coneixeran dit article, convé remarcar un interessant paragraf que demostra clarament el patriotisme d'aquell fill renegat de Catalunya.

Diu aixi: "Y aún falta anotar lo que más popularizó a Sol y Ortega, su briosa campaña españolista opuesta a la mancomunidad de las provincias catalanas, a la autonomía, al hecho diferencial.

Paradógico resultaba oir a un orador con marcadísimo acento catalán combatir todo lo que fuera derecho de Cataluña a gobernarse por sí misma."

Sense comentaris... Tot un poema!

D'ACTUALITAT

De *A Nosa Terra* retallem uns entrefilets que reproduïm també sense comentaris:

"Os camisas azules non deixan en paz a De Valera. Os camisas pardas tran de cabeza a Dullfus; en España tamen hai alguns encamizados.

Non se puideira ir pensando n-uha camisa de força para que a mudaran?"

★

"Os radicales de Ferrol están dispostos a pagar o que seña a cantos se dediquen a boicotear o Estatuto. Estan a vender a sua terra. ¡A traiconal-a!

E habera outros, mois radicals que estaran dispostos pol-as pesetas dos radicales de Ferrol a consumar a traición.

E habera moitos galegos que seguiran pensando que se pode ser radical e persona decente."

Efectivament..., efectivament.

ELS CASTELLANS, ESCLAUS DE CATALUNYA

El Norte de Castilla publica una nota de la que copiem el següent paragraf:

"Verdaderamente en estos momentos en que Cataluña, con la coacción de votos parlamentarios que no sirven al interés nacional, ni a las ideas nacionales, sino simplemente a los más materiales intereses de la región catalana, *trata de explotar a España como a una colonia*, resulta un sarcasmo este rasgo de ingenio lanzado contra Castilla, armario de pan único e indivisible, ciertamente, pero que cada día va quedando más vacío."

Senyors! Ara és Catalunya la que vol explotar a Espanya "como a una colonia".

En fi..., paciència.

Ja ho sabeu, valencianistes: tingam compasió de la "pobra" Castella!

I és que... "¡Hay que defender los garbanzos!"

ALBERT

Comentaris

Hem llegit el desenllaç sorollós i lamentable de la darrera assamblea del partit radical socialista en València i hem pensat que a l'esser del domini públic els fets, ja podiem dir la nostra opinió, fer el comentari. Sense eixa previa circumstància no haguerem dit pruna, tot i tindre una opinió concreta.

Abans voldria transcriure unes idees atropellades que s'em acudixen i sobre les quals no fóra sincer fer-ne reserves. No sé per què pense en este moment en aquelles sentències antigues que fan creure en l'antropogàgia dels pobles i dels partits polítics quan es troben en moments revolucionaris i senten la voluptuositat de digerir als idols que voluntariament crearen.

Pense també que si esta revolució espanyola de guant blanc, que es conforma amb destruir políticament als seus hòmens, haguera estat en el seu oritge semblant a la revolució francesa del 92, tot i tenir-ne l'herència dels Drets de l'Home, els republicans d'ací a estes hores no haurien deixat un sol home per fruir d'aquells Drets que fins ara no eren més que en el paper, no digam de les lleis votades per ells, que promte no trobarem qui les pose en práctica.

¿Però és possible que siguen els republicans els que més ardidament contribuixen a posar dificultats al règim que lliurement es donaren els pobles ibèrics?

Com el tema es presta a moltes consideracions i no era això el que ens proposavem, ho deixarem per una atra ocasió.

El comentari que volem fer ens el suggerix unes paraules que, llegides en la referència periodística de l'assamblea del P. R. R. S. esmentada al principi, ens feren un efecte deplorable.

Després d'una intervenció del señor Valera, prenint una determinació (la qual després jutjarem), l'auditori va rebre aquella actitud amb un *silenci respectuós.*

Coneixem a Valera molt abans de que els hòmens n'hagueren fet un símbol. Teníem la seguretat de que Valera ho podia ésser molt, manco polític, i fa molt de temps que com a ciutadà republicà no aprobe les seues actuacions.

La darrera, anunciada en l'assamblea i feta pública després, de renunciar a l'acta de diputat, la trobe una greu relliscada i una prova palesa de la seua falta de sentit polític.

Ah! Però, amics meus, ¿es prou una discrepancia en l'actuació política perque un home vuliga anular-se i per a que un partit ho consentixca?

Una falta greu que es castiga i per la qual fins s'arriba a l'expulsió d'un home, prestigia un partit i el règim que este defensa; una desproporció entre la causa i l'efecte perjudica no ja a un partit, ni un règim, sinó al mateix sistema democratic.

Ademes, ¿tants hòmens té el P. R. R. S. i tans hòmens te la Republica per jugar a polítics tan lleugerament?

Cal pensar si en un règim democratic on estem obligats a convencer-a no a exterminar als enemics, podem seguir la norma contraria quan es tracta de persones que a mes de compartir les nostres idees d'una manera permanent, son valors innegables.

Penseu que si els creients i defensors d'aquells postulats que es diuen Llibertat, Igualtat i Fraternitat, i ací podem incloure a tots els partits republicans que tenen el deure de defensar el nou règim, interpreten aquell triptic tan llastimosament, ¿que passarà quan els vaivens de la política i la torpesa nostra porte al lloc on s'han d'interpretar a persones que no hi creguen?

Acabem tornat al tema objectiu d'este comentari i diem que si haguérem estat present en l'assamblea comentada, aquell *silenci respectuós* fóra trencat per la nostra veu, demanant-li al senyor Valera que es repensara la seua decisió.

I conste que la nostra veu no va servir mai, amb tota la seua modèstia, per fer d'un home un ídol.

F. SOTO MAS

N. de la R.—Al comentari del nostre company Soto afegirem per la nostra banda un dissentiment amb els acords de l'assamblea del P. R. R. S., que fem públic per el seu interés general i sense pretendre immiscuir-nos en afers que no ens afecten. I és que quan un home dins d'un partit polític es produix en un sentit determinat, contrari al de la majoria del partit, no sembla democràtic imposar-li una sanció que equival a tant com a expulsar-lo, ja que no es tolera la posició minoritària.

Notes Gramaticals

Ús de "de què"

L'ús de la preposició *de* seguida de *què*, el qual es transforma en *què*, unes vegades és correcta, i atres és dolenta.

Exemple d'un *de què* ben usat:

"...dita terra és abundosa de fonts, de rius e de moltes bones aigües, *de què* es rega tota la dita terra..." (Francesc Eiximenis en *Regiment de la cosa pública.*) En este cas el *què* és un relatiu, és a dir, que pot ser substituït per *les quals*. Si el *què* és interrogatiu, equivalent a *quina cosa*, l'ús del *de què* és correcte.

Exemples d'uns quants *de què* on la preposició *de* hauria de suprimir-se per innecessària i que constituix un castellanisme:

"...esta labor immediata no deu fer oblidar-nos *de* què el nostre ideal..."

"No respondre era prova palesa *de que* a València no hi havia..."

"...es dóna el cas *de que* en l'ambient... de València..."

"... hi ha el desig *de que* es faça l'adaptació..."

"...se lamentava *de que* el públic..."

"...Sentat el principi *de que* a València..."

En ningú d'estos casos el *que* és un pronom i per tant el *que* no deu fer-se acompanyar de la preposició *de*. Noteu com si suprimim el *de* dels darrers exemples, les frases no perden sentit, i encara, guanyen en estil. En l'exemple extret d'Eiximenis, si suprimim el *de*, la frase esta resta sense sentit.

El *de què* incorrecte hem dit que és un castellanisme. Digam també que és un castellanisme que tenim massa als llavis. Les nostres converses estan plenes de tal forasterisme. Cal suprimir-lo del llenguatge parlat i de l'escrit.

I en escriure el *de què* correctament hem d'accentuar el *què* per anar després d'una preposició.

De que: mal; falta l'accent.

De què: bó; porta l'accent.

CARLES SALVADOR

CASA CANET

Camises, Corbates, Mitges, Calcetins
Preus baratissims
Bolseria, núm. 32 València

Fabricació de taulers, xapes i scients en tota clase de fustes

Salvador Vilarrasa

Jesús, S. V. S. Telèfon núm. 12.221 VALENCIA

Sucursal en Barcelona: Marqués del Duero, 127 Telefon núm. 34.359

CINEMA

Les estrenes

Els de baix. Producció M. G. M.

Els que, com Albert, amb baix servilisme, creuen que *els de dalt* sempre deuen tindre raó i que *els de baix* venen obligats a no vore ni judicar els seus reprobables actes; a protestar quan hi vegen una injusticia, són per a nosatres uns sers despreciables, d'un esperit pobrissim rallant a irracional. Davant la Humanitat un home sempre serà igual a un atre home. Tinga o no dines, ocupe el càrrec que ocupe, tant de dret té l'un com l'atre de jutjar-se reciprocament si qualsevol falta a les socials o humanes lleis.

Per açò, i malgrat el seu cinisme quasi bé indignant, no hem pogut substraure'ns de sentir-nos més favorables a la tàctica, a l'acció desenrotllada per Karl (John Gilbert).

Es de veres que en alguns moments, com. per exemple, el que aprofitant-se de la darrera illusió d'una dona, ja marcida, no dubta en llevar-li els estalvis de molts anys de privacions, la nostra sensibilitat, i sobretot la nostra mal dita *educació*, es senta de vegades ofesa d'aquelles escenes que personifiquen el cinisme.

Per evitar quelcom d'açò haguera calgut que Sophie l'haguera interpretat una dona una mica més jove, si bé llavors no hagueren trobat aquella demostració d'eixe home que coneixent massa l'estúpida i convencional societat, la menyspreua, aprofitant-se de tots els defectes.

Comprenem també aixi eixe final, tan cínic i tan frescament interpretat pel cara-dura de John Gilbert, que ens deixa amb un mig riure als llavis acompanyat d'un signe interrogatiu...

Anna (Virginia Bruce) és una donzelleta molt gentil i una doneta vehement, que davant del seu marit, fred afectat, troba a mancar aquelles dolceses que somniara de fadrineta... Una mica de prudència del director ha fet que no anara a cercar-les del tot en atres braços, deixant aixi aquella llar plena de felicitat i d'amor.

★

Humanity. Fox.

Un metge, de dedicar-se exclusivament a atendre les seues obligacions professionals, serà un esclau de la Humanitat, mes haurà complit en esta vida perfectament son comès i podra morir satisfet de la seua santa obra, d'haver salvat milers de vides.

Però qui amb humana ambició no es conforma amb esta perspectiva, desitjant ésser ric i famós, haurà de complicar molt prou la seua vida i deixar en evidència la seua honorabilitat.

John Gilbert

Humanitat ens presenta els dos casos personificats en pare i fill. Mentre el pare no pensa més que en salvar vides quasi sense rebre cap honorari, el fill cobra mils de pessetes de les cures. Els *gangsters* pagüen bé estos favors..., però la policia descobrix que un desaprensiu doctor està complicat en este afer...

El pare, d'una vida justa i exemplar, amb santa abnegació es fa responsable del delicte del fill, i mentre aquell, dolça i santament mor beneint al fill, este torna a la vida pel camí que son pare altruistament seguia.

I. F. Dillon porta esta anècdota sentimental al film amb una sàvia i discreta direcció, i fent-nos en alguns moments sentir plenament eixe petit poema humanissim.

★

The Olddavk House.

En *La Mòmia*, i sobretot en *Doctor Frankestein*, donat al seu tema d'un caire pseudo-cientific, hom pogué aguantar amb estoica serenitat aquelles escenes plenes de truculències i *terror* d'un ser imaginariament monstruós, sense renegar d'eixa mena de films neurastènics, de films de folls...

Però, *El casalot de les ombres*, mancat d'eixe petit atenuant de què n'hem parlat adés, no és sinó com un mal somni d'un boig: incoherent i estúpid.

El *simpàtic* Carloff, de seguir fent estes interpretacions, terminarà per no fer ja por ni causar ningun respecte, àdhuc als propis xiquets.

El director, James Whale, en este malguanyat film segurament no es proposava atra cosa sinó posar-nos els nervis en espasmòdica tensió. Quasi, quasi, ho aconseguí. El públic (ja va retrobant-se!) estava a la presió d'indignació màxima; calgué que al final un expressiu pataleig desfogara el seu patent menyspreu per una pellicula tan insulsa i roin.

★

Le petit ecart.

Vodevil de la U. F. A., per Lucien Baroux, Andrey Berley i Jeanne Broitel. Direcció de R. Schunzel.

Com quasi tots els films d'esta mena, no és atre argument que un embolic matrimonial on cada volta es complica mes la qüestió, amb petites intervencions d'escenes una mica sensuals, per a al final desfer l'embolic i quedar tot bé.

La nostra sensibilitat, i sobretot la nostra afició al cinema pur o per lo menys bo, no pot tolerar que el cinema vaja denigrant-se per este camí.

El vodevil en el teatre podria tindre un passe, però al cinema és francament reprobable.

DR. ARGOS

València i setembre.

Una sola llengua espanyola

Un company valencianista ens mostra una targeta enviada per ell des de València a Castelló, amb l'adreça escrita en la nostra llengua, que li la tornen posant baix de la direcció la següent nota amb tinta roja:

"*Se ruega su devolución por no estar escrita en español.*"

El destinatari de la targeta, com és natural, no l'ha rebuda "por no estar escrita en español".

A estes altures, l'apreciació infamant del funcionari de Correus que ha disposat la devolució d'aquella targeta, ve a recordar-nos als valencians quina és la nostra verdadera situació. Quan volem usar dels nostres drets, i entre ells el més sagrat és el de la llengua, s'ens diu tranquillament per un funcionari qualsevol que no som espanyols i si volem obtindre aquell servici que hem pagat, hem d'atemperar-nos al seu criteri. A l'Estat espanyol tot el mecanisme burocràtic no funciona per a servir al ciutadà, sinó per a oprimir-lo segons la concepció assimilista que l'informa encara, malgrat el canvi de règim.

Es pot cursar correspondència en qualsevol llengua, sempre i quant s'abone l'import del servei; però als valencians no s'ens reconeix aquell dret. Els valencians si parlem o escrivim la nostra llengua, no som espanyols. Per a merèixer esta consideració i el tracte consegüent, hem de parlar o escriure la única llengua espanyola que existix: la llengua dels dominadors, dels burócrates, dels paràsits que viuen a costa nostra.

¿Estan assabentats els senyors Administradors de Correus de València i Castelló del criteri que s'aplica per a cursar la correspondència? ¿Creuen que els valencians no podem escriure en la nostra llengua perquè no és espanyola?

Ens agradaria saber la seua opinió.

Actuació valencianista

ACCIO NACIONALISTA VALENCIANA

Segons ens comunica el seu president, senyor Antoni Senent i Micó, esta entitat ha quedat instalada al carrer dels Valencians, 5, baix.

★

JOVENTUT VALENCIANISTA REPUBLICANA DE MANISES

Esta entitat celebrà Junta general extraordinària per a elecció de carrecs, per dimisió de la Junta anterior.

Fon elegida per votació la següent:

President, Josep Esteve Soler.
Secretari, Vicent Gallego Orts.
Comptabilitat, Ricard Asuncion.
Hisenda, Gaetà Gimeno Botet.
Instrucció: Josep Gallego Vilar.
Relacions, Vicent Garcia Planells.
Propaganda, Josep Sanchis Colomer.

Acte seguit la presidència exposà la necessitat de desenrotllar una actuació activissima i com a conseqüència proposà es comence a organisar actes de veritable transcendència i d'eficaç propaganda.

★

Esta entitat està preparant un ampli programa de festes per al proper mes d'octubre, entre les que tindrà lloc la Diada de la Música, la Pàtria i la Indústria.

El dia de la Pàtria es celebraran Jocs Florals, per als quals estan rebrent-se premis, podent anticipar els de l'Ajuntament de la localitat, Central de Loza i Ceràmica, Centre d'Actuació Valencianista i En Francesc Lahuerta.

També està preparant una Exposició d'Art Ceràmic, en la que es concediran premis als millors orfebres i mencions honorífiques als millors treballs artistics presentats per les diferents entitats industrials.

EL CORRESPONSAL

★

CENTRE VALENCIANISTA DE XATIVA

El dilluns passat, dia 18, i amb una numerosa concurrència, es celebrà en el lloc social del Centre Valencianista l'Assamblea general per a la constitució definitiva del mateix i elecció dels càrrecs del Centre que tan brillantment ha portat els treballs d'organisació de la memorable I Diada Valencianista que es celebrà en la Fira d'Agost d'esta ciutat i que amb tant d'entusiasme ha lluitat per a plasmar en realitat la constitució d'un Centre Valencianista en Xàtiva, lo que fins a poc era un somni de bells ideals patriòtics que en la nostra històrica ciutat aniran realisant-se sense dubte, donat l'entusiasme de què estan animats els seus components.

Oberta la sessió, la Comissió gestora, per mig del seu president, En Miquel Sànchez, donà compte de les gestions realisades fins al present, mereixent l'aprovació entusiasta de l'Assamblea, com aiximateix al llegir el Reglament per el que s'ha de regir l'entitat aprovat per les autoritats competents, quin títul primer està destinat a definir l'objecte primordial del Centre Valencianista, que pot resumir-se en llibertat (que no vol dir separatisme) del País Valencià, cultura i llengua valencianes, valencianisme.

Es procedix a l'elecció de Consell Directiu, que queda constituit de la manera següent:

President, En Miquel Sànchez Domínguez.
Vis-president, En Joan Villanueva Belenguer.
Secretari, N'Ernest Bosch Morata.
Tresorer, En Manuel Serra Ortega.
Comptador, En Gilbert Garcia Moran.
Vocal primer, En Ferran Rizo Sanz.
Vocal segon, En Rosend Segrelles Seguer.
Vocal tercer, En Rafel Fasanar Martínez
Vocal quart, En Francesc Climent Mata.

El Consell Directiu esmentat fon acollit amb general complacència, ja que donat l'entusiasme i provat valencianisme dels que el constituixen, s'espera ha de donar el resultat i produir els fruits que els valencianistes de Xàtiva esperen per al renaixement de la nostra personalitat i cultura i assolixca la respectabilitat que mereix el Centre Valencianista per l'elevació dels fins nobles i patriòtics que perseguix.

Primers acords i iniciatives

En funcions el nóu Consell Directiu i en la mateixa Assamblea, brollen les iniciatives, unes de realisació immediata i atres per a desenrotllar en el pervindre, naixcudes de l'afany d'actuar i de l'entusiasme que anima a tots. Entre les primeres, que fon aprovada per aclamació, està la de patrocinar l'Exposició de Dibuix que organisada per l'Escola Setabense de Dibuix, dirigida per el competent artista d'esta ciutat, En Francesc Climent, ha de celebrar-se en el Centre Valencianista, el dia 1 del proper mes d'ócubre, en la que han de ser expositors els deixebles de tan conseqüent valencianista com és l'esmenta Director senyor Climent.

Per el Centre Valencianista seran entregats diplomes i obsequis als treballs que ho mereixquen, que seran qualificats per una Comissió idònea de socis del Centre, que es farà pública oportunament.

També s'acordà dirigir-se al Comité Central Fallero de la nostra ciutat per a què els cartells murals anunciadors de les falles de la nostra ciutat es redacten en llengua valenciana.

Per últim, s'acorda concórrer per mig d'una representació lo més numerosa possible a la manifestació valencianista que el dia 9 d'octubre ha de celebrar-se a València, en commemoració de la constitució orgànica i formació del País Valencià, aixi com també a rebre les despulles del que fon gran valencià, Blasco Ibáñez, que han d'arribar a València el dia 29 del mateix mes.

Atres iniciatives hi hagueren que aniran portant-se a cap perquè no dubtem de què el Centre Valencianista ha de ser preuat cada vegada més, prestigiant-se per la seua actuació valencianista.

EL CORRESPONSAL

★

LO RAT-PENAT

A Lo Rat-Penat tingué lloc una reunió d'entitats valencianistes, a la fi d'atendre a l'organisació dels diferents actes que tindran lloc amb motiu del VI Centenari de Vinatea i la commemoració de la Conquesta de València.

Entre atres actes s'acordà en un principi la collocació d'una làpida, celebració d'unes carreres pedestres al Puig, aplec valencianista al dit Puig, solemne sessió patriòtica i la tradicional visita oficial i ofrena de flors i llorers a Jaume I, el fundador de l'Estat Valencià.

El proper dijous se reuniran novament per a seguir els treballs d'organisació.

Cinematográfica Nacional Espanyola
S. A.
Sogorb, 5 - Telefon 11.707 - VALENCIA
CINÆS
Lloguer de pel·lícules
SELECCIONS CINÆS
Laboratoris cinematográfics
Aparells de projecció i sonors
Venda de tota mena de materials i accessoris cinematogràfics
ERKO-CINÆS

Lubrificants KUBAN
Manel Aparici Teléfon 12725
Jorge Juan, 36 Valencia
Demaneulos

RESTAURANT
Dels Jardins del Real
Servici permanent des de les 8 del matí
TELEFON 10.647

Lubrificants
"Standard"
Auto-engràs
"Ultra"
Importació directa
J. Porta Bernabé
Virués, 2 VALENCIA

Fábrica Llunes i Cristals
J. Prat
Colón, 7 - Teléfon 17.280
València

Senyal de pas lliure
tindreu quan matriculeu vostre automóbil o vos despatxe el carnet de xófer
SENENT
Legalisació Automobilista
Colom, 58
Tel. 12345

LLEGINT PERIODICS

"EL FARO", D'ALCOI, CONTESTA A "EL CAMI"

En el darrer número del periòdic alcoià es publica la següent contestació al comentari que ferem a propòsit d'unes manifestacions autonomistes:

"Este colega valencianista de la capital de nuestra región nos emplaza en su número último para que rectifiquemos nuestra "Nota semanal" de la anterior, referente a la posición de Alcoy ante el Estatuto Va enciano. EL CAMI tacha de moderada nuestra situación regionalista que no va más lejos de aquello que cree conveniente, en este sentido descentralizador, el pueblo republicano de Alcoy. Y como buenos amigos vamos a contestar a tan estimable y patriótico requerimiento.

EL CAMI ha olvidado una cosa; que en sus columnas caben y se publican todos los idealismos más exaltados, los cantos más fervorosos a la libertad de la patria "valenciana", las denostaciones más rigurosas para las "gentes de la Meseta", las plegarias más encendidas en honor de la nacionalidad valenciana, y demás exaltaciones que allí se publican en enfervorizada prosa valenciana. Es periódico totalmente idealista que se propone abrir un camino que tiene toda nuestra simpatía como respetuosos que somos con todas las opiniones, pero lo que, por ahora, y tal vez por muchos años, no podremos secundar porque nos lo impide nuestra conciencia liberal, humana y enemiga de toda exaltación nacionalista.

El Faro es órgano de un partido nacional español, y la Izquierda Radical Socialista aboga en su programa y por su constitución y área geográfica en que se desenvuelve, por la renovación completa de todo lo caduco y nefasto de la herencia de la monarquía borbónica en España. Como alcoyanos y hombres del Universo, no podemos menos que sentir un hondo cariño por nuestra incomparable tierra valenciana (a todos la suya les parece incomparable), por nuestra lengua, por nuestro pasado (esplendoroso o humilde), por nuestra Sierra de Mariola o por nuestras tradicionales fiestas de Moros y Cristianos. Pero no vemos aún la necesidad de hablar de una nación valenciana, de una patria valenciana. cuando aún con la patria española no estamos conformes por parecernos demasiado pequeña. Para nosotros, España es una región de Europa, mejor aún, de esa nación llamada Humanidad. ¿Vamos a querer hacer de Valencia fragmento de tierra queridísima de España, otra nación que nos exija el mejor día un ejército para defender su bandera? No, amigos.

Sepa, pues, EL CAMI, y de una vez para siempre, que como alcoyanos lucharemos para conseguir el máximun de nuestras libertades municipales. Que como valencianos amantes de nuestra tierra y de su progresivo mejoramiento, trabajaremos y en su día votaremos por el Estatuto que consagre nuestra autonomía regional. Y que como españoles estaremos siempre dispuestos a trabajar por la felicidad de la nación toda. ¡Visca València lliure!, sí. Ese grito está consagrado por este ¡Visca la República Espanyola!"

PER A "EL FARO"

El nostre estimat colega *El Faro,* d'Alcoi, ha contestat en forma ben amable, però que ens invita a la contradicció, les objeccions que posàvem a la nota fixant la seua posició respecte el problema de l'autonomia. Més amunt recollim íntegre el seu article de contestació.

Si *El Faro* treballa, com assegura, per la "renovació completa de tot lo caduc i nefast de l'herència de la monarquia borbònica a Espanya", es troba més aprop de nosatres de lo que ell mateixa es pensa. Entre lo més caduc i nefast d'eixa herència no ens negarà el periòdic alcoià que es troba l'organisació de l'Estat amb un criteri unificador, que ha empobrit lamentablement la Península, no sols per la supresió de la varietat. que sempre és símptoma de riquesa, sinó perquè els pobles unificats s'han esterilisat al tindre que adaptar a la força un mòdul extrany.

Per a rectificar eixa obra nefasta, naixcuda d'un criteri absolutista, no ens sentim cohibits ni poc ni molt per el nostre sincer amor a les essències universals. Moltes vegades hem dit que no som localistes, per estimar primer que res la nostra terra i considerar qüestió de dignitat la seua alliberació. Localisme vol dir reclusió, aïllament, i els valencians mirem a Europa i es sentim solidaris de tots els pobles que van al cap del progrés.

Quina confusió més enorme advertim en el nostre interlocutor quan parla de la nostra pretensió de fer de València una nacionalitat que "exigixca el millor dia un exèrcit per a defensar la seua bandera"! Tampoc és eixe el nostre nacionalisme. L'hem diferenciat moltes vegades del que professen els elements de l'Acction Française, pares espirituals de tots els atres nacionalismes de tendència expansiva, opressora, imperialista. El nostre nacionalisme vol la llibertat del País Valencià i no aspira ni remotament a sojusgar a cap atre poble. Si el nostre nacionalisme exigix un dia un exèrcit per a defensar la seua bandera, serà perquè encara no se li ha reconegut la llibertat a què té dret, serà en tot cas un exèrcit alliberador, però de cap manera estem en pugna amb el millor pacifisme, que és aquell que pot propugnar per el desarmament absolut a base d'un respecte mutu.

Les nostres idees universalistes no ens han fet caure en l'absurde de renegar de la pàtria per considerar-la territorialment petita. Les pàtries no s'accepten o es refusen per grans o petites, sinó per atres motius d'ordre molt distint. En atre cas la Xina, considerablement més gran que Suïssa, estaria més aprop de l'ideal de vida civilisada que l'admirable Estat europeu. I el nostre contraopinant sap que precisament els pobles que han fet la glòria de la nostra civilisació han estat centres de vida reduïts en proporció a atres aglomeracions immenses.

La no conformitat que expressa *El Faro* amb la "pàtria espanyola", per semblar-li massa petita, és ja un disimulat i segurament involuntari imperialisme. Voldria que fóra més gran —per ahí comencen tots—, encara que per a això es tinguera que sacrificar a atres pobles. Nosatres, per el contrari, no considerem mesquí al País Valencià, al qual volem també com un tros lliure d'Europa.

La declaració final del comentari d'*El Faro,* contra lo que ell suposa, no ens desplau i és un punt de coincidència que hem acceptat sempre, malgrat acollir a les nostres planes des del criteri més moderat al més maximalista. Si *El Faro,* com alcoià, lluita per el màxim de les seues llibertats municipals i com a valencià treballa i vota per l'Estatut, tinga la seguretat de que coincidirà amb nosatres, que com a elements lliures no fugirem en la convivència espanyola de la deguda solidaritat.

EL CARACTER I LA INTEL·LIGENCIA

Carles Capdevila creu que valdria la pena de tornar a plantejar el tema sobre la intel·ligència i el caràcter, discutit durant la Dictadura a Catalunya. Tot aquell enrenou no fon del tot inútil —diu—, perquè contribuí a mantenir la moral que les circumstàncies exigien. Després afegix estes paraules que són aplicables a tots els medis, i naturalment també al nostre:

"Els que sosteníem que el dèficit era en la partida del caràcter hem tingut la trista satisfacció de comprovar que els nostres càlculs pessimistes eren d'una benignitat extraordinària, perquè les experiències d'estos dos anys han estat més desastroses del que preveem. No professe el fetitxisme de la conseqüència; he de confessar, però, que les conversions i les rectificacions sorolloses, siguen de l'ordre que siguen, m'inspiren un invencible recel, i estos moviments, estos desplaçaments morals, cauen dintre la zona del caràcter, encara que, molt sovint, es justifiquen amb intel·ligència. D'hòmens intel·ligents el món en va ple; els trens cada dia en transporten partides fabuloses, i en trobeu a tot arreu; és força més difícil trobar caràcters, perquè també és força més difícil trobar persones que disposen d'un pensament i d'unes idees ben articulats."

"ALFIL"

Hem rebut el segon número d'esta nova publicació valenciana, corresponent als mesos de juliol-agost.

Es tracta d'un noticiari de tota mena d'activitats literàries, artístiques, etc., de tot arreu. Algunes d'estes notícies van seguides d'un breu i substanciós comentari.

Saludem cordialment l'aparició d'*Alfil,* que sense voler ens fa pensar en lo que són les actualitats al cinema, en que moltes voltes eixes pel·lícules esdevenen més interessants que algunes cintes pretencioses.

EL PROFESSOR EINSTEIN CONDEMNA EL FEIXISME I EL COMUNISME

La persecució de què és víctima el professor Einstein i les repetides declaracions que publiquen mols periòdics sobre suposades actituds polítiques del gran home de ciència han determinat una curiositat sobre les idees polítiques seues. Per evitar tergiversacions, el professor Einstein acaba de publicar a la premsa una carta en la qual determina la seua ideologia política:

"M'han enviat, i he llegit amb interés, el remarcable pamflet *El sistema solar comunista,* publicat pel partit laborista. Com atres intel·lectuals que creuen llur deure servir la causa del progrés humà amb el millor interès, he estat la víctima d'una incomprensió quant al veritable objectiu de certes organisacions que en realitat són propaganda camuflada al servei del despotisme rus. Ignorant el seu propòsit veritable, no havia fet passos per evitar l'ús del meu nom pel Socorsos d'Obrers Internacionals" i pel "Moviment contra la Guerra" o el seu abús per organisacions, però desitge fer constar que no he afavorit mai el comunisme ni l'afavorixc ara.

El perill d'estes organisacions rau en això que enganyen els amics sincers del progrés humà i de la real llibertat. Segons la meua opinió, qualsevol Poder que esclavisa l'individu pel terror i la força ha d'ésser considerat enemic de la humanitat, siga feixista o comunista. Tot el que és valuós per la humanitat depén de l'oportunitat de desenvolupar-se d'acord amb l'individual.

Sincerament vostre, *A. Einstein.*"

EL REGIONALISME A ALACANT

Retallem d'*El Tio Cuc* les següents notícies, l'optimisme i orientació de les quals compartim i encoratgem:

"Ens plau fer constar la nostra satisfacció per l'entusiasta acollida que ha obtingut el projecte d'organisació de l'*Agrupació Regionalista Alacantina.* Es una realitat que hi ha en Alacant elements amb suficient instint de conservació, que miren al davant i veuen que la prosperitat i l'engrandiment de la Pàtria Alacantina está en l'unificació i en l'autonomia del País Valencià.

S'haurà vist en les relacions publicades en este setmanari dels adherits a l'*Agrupació Regionalista Alacantina,* que tots ells són elements de vàlua, ben capacitats i sabedors d'on van i la finalitat de l'entitat que breument quedarà organisada en la nostra ciutat i en tots els pobles de la nostra província.

Tenim la seguretat de que la nostra Agrupació constituirà una força rònega, potent, que s'imposarà per la raò del seu ideal patriòtic i humà.

Són molts els que han obert els ulls i veuen clar que el País Valencià pot viure per si, sense necessitat de tuteles centralistes que l'administren i la governen.

Valencians, castellonencs i alacantins, tots enllaçats en una sola nacionalitat, sabrem adresar-nos, fent que els cabdals que brollen de les nostres terres, de les nostres indústries, dels nostres comerços, siguen per a l'engrandiment i l'esplendor de País Valencià.

Dintre del present mes es celebrarà l'Assamblea per a constituir l'Agrupació Regionalista Alacantina i nomenament del Comité directiu."

PRIMER LLIBRET PER A INFANTS

Jordi de Fenollar, des de *Las Provincias,* saluda amb esta nota la publicació del *Primer llibret per a infants*:

"Sempre hem dit que mentre no es faça valencianisme en les escoles, no es farà res de profit. De les generacions que huí actuen en la vida, sense preparació fonamental, poc pot esperar-se. Prou faran si no s'oposen amb la seua passivitat a una orientació que sols senten quan veuen en perill els seus interessos per algun atropell de Madrid.

Per tot això ens pareix un gran encert i una veritable campanya valencianista tota aquella que es dirigixca a fer valencianisme entre les generacions que ara surten a la vida, donant-li els elements de cultura per a què puguen educarse amb la seua llengua, i per a què al mateix temps comencen a estimar-la com se mereix i no tinguen la prevenció que eixa llengua, que sos pares els donaren, és de condició tan baixa que amb ella no poden obtindre cap cultura.

Els entusiastes valencianistes Lambert A. Castelló i Emili Beut, patrocinats per el Centre d'Actuació Valencianista, han escrit i publicat un llibret per a les escoles, molt ben ideat, amb il·lustracions que permitixen als nens obtindre les primeres lliçons, combinant lletres i paraules amb dibuixos; una espècie de catò il·lustrat. Fins ara res se'n avia fet en este sentit. Les nostres escoles, lo mateix que els nostres pares, no podien disposar d'un mal llibre valencià per a la ensenyança. Amb el llibre de Castelló i Beut es posa el primer graó indicador del camí que deu seguirse, puix este llibre, com diu el seu títol, és el primer que correspon als infants.

Dignes d'elogi són els autors d'esta petita obra. Ara lo que precisa és que, tant els mestres com els pares, li facen la deguda acollida, posant-lo en les mans de les tendres criatures."

UNA CONFERENCA DE MIQUEL SAN ANDRES SOBRE "EL PAIS VALENCIA"

Llegim a la premsa de Barcelona la resenya de la conferència donada a aquella ciutat pel nostre amic el diputat Miquel San Andrés:

"Al Casal d'Actuació Valencianista donà la seua anunciada conferència el diputat per València i secretari de la Comissió d'Estatuts, don Miquel San Andrés, sobre el tema "El País Valencià".

El conferenciant començà fent un minuciós examen històric del País Valencià, en allò que ateny l'antiga literatura pàtria, per arribar a la conclusió que en l'època en la qual els valencians empraven per a expressar llurs idees i pensaments l'idioma vernacle. fon quan la cultura valenciana estigué a més alt nivell. Establí un encertat parangó entre els poetes catalans i valencians. Digué que el País Valencià, en menysprear el seu idioma, abandona la cosa més essencial a la vida: l'ànima; la que tenien aquells grans artífexs, economistes i obrers especialisats en llurs pulcres i inconfundibles labors, i acaba exhortant els reunits a què siguen entusiastes defensors de les llibertats del País Valencià per tal que arribe a ésser el que fon.

Tancà l'acte el president del Casal, senyor Mira.

Fent CAMÍ

EL HOMBRE HONRADO

Amb motiu de l'arribada al Poder del senyor Lerroux, alguns cronistes han exhumat graciosament escenes i anècdotes de l'època del cabdill radical a Barcelona. L'anècdota que publiquem la prenim d'un article de Francesc Madrid.

D. Hermenegildo Giner de los Ríos representava dins del partit radical la intel·lectualitat i l'honradesa. *D. Guildo* —com li dien tots— era un vellet de barba blanca que entrava als mítings entre Lerroux i Emiliano Iglésias. Quan els tres prohoms radicals s'aseien a la tribuna, sempre hi havia una veu que cridava:

—*¡Viva el hombre honrado!*

I aleshores s'alçava *D. Guildo,* l'únic que de tots tres es donava per al·ludit, i saludava.

DE MOLT LLUNY

Com és sabut, el concejal del nostre Ajuntament, Juli Romero, morí a Venècia. El dia que fon dut a la nostra ciutat, per a donar-li sepultura, es féu un soterrar al que assistiren les autoritats i molta gent.

Entre els que contemplaren l'arribada del fèretre hi havia una dona a la qual sentírem comentar:

—I diuen que ve de molt lluny. El porten de *Benisa!*

EL CAMI, número solt, 15 cts.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:

Trimestre............ 2'25
Semestre............ 4'50
Any.................. 9'00

NICOLAU SALMERON, 13

Col·lecció L'Estel

F. Mateu i Llopis
C. del Centre de Cultura Valenciana
III
El País Valencià
L'ESTEL
València

N.º 3 Quaderns d'Orientació Valencianista
PREU 3'50

Felip Albiol
Successor: JOAN ALBIOL
Accessoris per a màquines
Corretges : Lubrificants
Ferramentes
SERRA-CINTA «ELEFANTE»
Láuria, 3 ◆ VALENCIA
TELEFON 10907

Calfadors a olis pesats
Pastadores, cilindres etc.
IMAD
Batedores per a arròs i blat
:-: Molins per a arròs :-:
— Peladores de cacau —
Teléfon 12.705
Camí de Barcelona, 20 Valencia

Josep Antoni Noguera, S. A.
FÁBRICA D'OLIS VEGETALS
ESPECIALITAT EN EL DE COCO, SÉSAM, RICÍ I LLINOS
FÁBRICA: Camí de Madrid
Teléfon 14.530
Fábrica d'Acids i Superfosfats
GUANOS "LA NOGUERA"
Especialitat per a cada cultiu
PRIMERES MATERIES PER A ABONOS
FÁBRICA: Camí Fondo del Grau
Telefon 31.508
CONSIGNACIONS DE VAIXELLS
AGENCIA DE DUANES
DESPATX: Gran Vía, 12 · Teléfon 14.530
Apartat de Correus núm. 9
VALENCIA

RELLOTGERIA
Vda. de Joan Llorens
Sant Vicent, 32
Garantia absoluta

Camions
T
DIAMOND
Un chasis per cada ús
De una a dotze tonellades
Concesionaris exclusius per a les províncies de València, Castelló, Alacant, Múrcia, Albacete i Teruel
Autolocomoción :: Casanova
Pau, núm. 25 - Telef. 11205
VALENCIA

Any II - València 23 de setembre de 1933 - Número 81

EL CAMÍ

Setmanari valencianista

Direcció i Administració
Nicolau Salmeron, 13
Telèfons 17290 i 17299
Imprenta:
A. Guimerá, 5 (abans Arrancapins)
Telèfon 10843

15 ctms.

Pedagogia

UN LLIBRE PER A INFANTS

Un llibre que ve a les nostres mans ens desvetlla sempre una inquietud. Ens plau o ens dona desfici. Quasi sempre, el llibre que ve a les nostres mans. l'acollim com a un bon amic, encara que, com en la vida real, ens traicione. Però quan un llibre copsa les nostres simpaties i s'endinsa pels viaranys dels afectes, llavors és un company fidelissim que no ens abandona mai, car el seu record perdura.

Val a dir, puix, que un llibre és una gentil presentalla. Mes hi han circumstàncies i motius que superen les qualitats genèriques del llibre i guanyen per a d'ell l'estimació i l'afecte. Són aquelles circumstàncies i aquells motius que conecten la preocupaió de un moment psiquic amb una inquietud semblant.

Per als nostres dalers patriòtics, este llibre senzill que arriba ara—signat per L. A. Castelló i E. Beut i illustrat per R. Temprado, *Primer Llibre per a Infants*, de la Collecció Escolar del Centre d'Actuació Valencianista—, és d'aquella condició gentil que guanya seguidament la nostra estima.

Evoquem els instants, ja llunys, que de la màquina, rítmica en els seus moviments mecànics, es retirava el primer full de la primera Gramàtica per a infants, de B. Ortin. L'amic Thous i Orts plorava com un nen. El temps i la distància no han esborrat aquell record inefable, i este llibre per a infants ens produix una emoció pariona.

El fervor patriòtic supera el nostre sentit crític i renunciem a l'anàlisi d'este llibre tan ric de promeses. Fem tan sols —en el seu elogi— l'observació de que els autors han seguit un sistema evolutiu, de progrés sense fadiga, fàcil a l'atenció i al sentit escrutador del nen. Els dibuixos i l'abecedari tipogràfic estan lograts amb cura. Declarem la nostra preferència pels dibuixos esquemàtics, alguns d'una gran vivor en la seua senzillesa. Recordem, entre molts, l'au, boia, patí, faetó, indi, dromedari, oroneta, etc. Les tintes suaus faciliten la visualitat i s'adivina l'intervenció del tècnic.

Els autors poden estar satisfets de l'assaig. El mestre .L A. Castelló —que fon ponent en el Dia del Mestre de la II Setmana Cultura Valenciana—, el gran amic dels nens, E. Beut, i l'enfervorit dibuixant Temprado, han fet una obra pràctica, eficaç i plaenta. Un d'estos llibres que al vindre a les mans et somriu, com un amic, i es guanya l'estima coral.

S'ha iniciat la senda per a la solucio del nostre problema escolar. Que no manque la continuïtat.

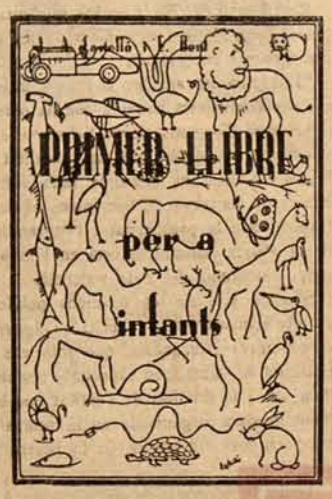

INFORMACIONS I COMENTARIS

La Junta de Protecció de Menors de València, iniciadora de l'Assamblea que ha de confeccionar l'Estatut del Nen, ha esmerçat una novella iniciativa que ens plau d'acollir i estimular.

Es tracta de la creació d'una colònia permanent per a infants de dos a catorze anys que per ésser fills de pares tuberculosos o conviure amb famílies afectes d'esta malaltia precise allunyar-los del foco infectiu.

Es una iniciativa a estudi que esperem sure, car és de una profilaxi social encertadissima.

*

Turís s'aixeca en el punt crític de l'influència idiomàtica castellana. Els pobles que el volten empren eixe llenguatge barroc, mixtificat, pintoresc, del que Nicolau Primitiu ens donà un vocabulari abundós en la seua conferència del Dia de la Llengua.

Turís ha ressistit totes les influències i manté pur i digne el nostre verb. Es dels pobles de la nostra íntima dilecció.

Però a més i millor, Turís té consciència de la seua valenciania i en la propaganda de llurs festes populars empra la nostra llengua, com a cosa natural. amb tota correcció, com ara en les festes de la Mare de Déu del Carme.

Mossén Andreu Monçó, escorcollador d'arxius, pot ser sàpia el secret d'esta fidelitat de Turís al País Valencià. Els treballadors humils de la intelligència són els héroes anònims que fan gran a la Pàtria.

P. ASINS

Sobre excursionisme

Una vegada més es plany un valencianista i cal dir que per este sol motiu molt estimat company d'ideal, de la manca d'afició excursionista al nostre poble, remarcant amb molt d'encert una de les causes que el produixen, que consistix en lo relativament allunyada que esta la capital de la muntanya propiament dita, motiu que, com molt be diu despres, amb la red de carreteres i els mitjans de locomoció actuals queda parcialment eliminat.

Tot i estar completament identificat amb el pensament i alimentar les mateixes aspiracions i projectes en materia excursionista, dec de fer-li una observació al distingit colaborador del nostre setmanari, N Ernest M Ferrando, sense la menor idea de rebatre, ja que, com he dit abans, coincidim en un tot en lo que a l'excursionisme es referix i en la necessitat imperiosa de fomentar-lo i difondre'l des del punt de vista estrictament nacionalista.

Pero, això si, m'interessa d'una manera especial collaborar a l'obra de propagacio, posar el meu gra de sorra a la tasca de divulgació i coneixement d'una entitat excursionista i purament valencianista que ja porta uns quants anys de vida, comptant en l'actualitat amb alguns centenars de socis i que des de la seua fundació en el temps del valencianisme podriem dir-ne critic ve laborant modesta, però intensament, amb un entusiasme insuperable, com és natural en uns cors jovenivols, totalment sadollats de sana valenciania pel foment de l'excursionisme a la terra nostrada.

Són els Jóvens que ja en els primers números de *Nostra Novella*, publicació de tan grat record per a nosatres i que mai no deguérem deixar morir, encara que no sóc dels que crec en la seua mort, sinó que espere en un plaç gens llunyà la seua reaparició, ja li varen consultar en el consultori que obrí aleshores, sobre la paraula més apropiada per al titol de l'entitat, si Agrupació, Colla, etc., obtant per este darrer, d'acord amb la contesta que se'ns va donar i que responia al següent titol: "Colla Excursionista El Sol."

Són els mateixos que apeguen els pasquins de propaganda excursionista pels carrers de València; que anúncien en els diaris les excursions i els campaments que organisen; que no falten a cap acte ni manifestació valencianista, mitings, conferències, etc., des d'aquelles momorables del principi de constitució del Centre d'Actuació, en les que ells omplien quasi exclusivament el local.

Són els que han deixat pocs raconets interessants de la nostra terra sense alguna inscripció que diga que alli han estat uns excursionistes de la capital, i és, en fi, pot ser la primera entitat valenciana que va acceptar el valencianisme com una cosa real i efectiva, indispensable per a què el nostre poble no perga l'orientació i vaja a la deriva, tot i propugnant de fet pel seu desvetllament nacional.

¿Pero vol dir això que esta entitat ha arribat a un tal estat de perfecció que no admet cap innovació, ni tampoc que el seu radi d'acció es deu reduir on per circumstàncies comprensibles s'ha reduit fins ara? Tot lo contrari, esta entitat, com tot lo format d'ença que el valencianisme renaix per be de la nostra terra, esta molt lluny d'assolir el grau de perfecció i eficàcia que nosatres desitjariem, i açò és produit principalment, al nostre entendre, per la falta de collaboració tècnica.

¿No veeu com demana a crits l'incorporació als seus rengres de tota la joventut en general i d'una manera especialissima d'aquells elements tècnics que especialisats en una matèria d'aplicació en l'excursionisme puguen desenrotllar dins d'ella les seues activitats en benefici evident de l''excursionisme, branca tan important del valencianisme? D'esta manera li seria possible la creació de noves Seccions i el perfeccionament de les ja existents, que farien una labor més positiva, fugint en lo possible tant de la creació de nombroses entitats sense força efectiva, com de la divisió de les ja constituïdes, divisions que tants perjudicis li han reportat a la causa del valencianisme, tant dins com fora de nostre País.

I és per això que una vegada més i des de les planes del periòdic portantveu de tot el valencianisme conscient, faç una crida a tots aquells que sentint l'amor a la pàtria puguen collaborar d'alguna forma en la tasca de fomentar l'excursionisme aspecte interesantissim del valencianisme.

F. CALATAYUD I VIDAL

Barcelona, agost 1933.

Els valencians al Govern

A més del dos ministres, senyors Samper i Botella, són vàrios els valencians que han estat designats per a ocupar alts càrrecs.

Els senyors Estellés, Alvar Pasqual i Royo Ibàñez regentes les direccions generals de Presons, Administració Local i Treball, respectivament.

Els senyors Malboysson, redactor en cap d'*El Pueblo*, i Castelló Soler figuren al front de governs civils; quan escrivim encara no estan coberts alguns càrrecs per als quals s'indica també a elements valencians.

Amb la seguretat de que tots ells tindran en compte els interessos valencians, els donem la nostra enhorabona.

Paisatges valencians

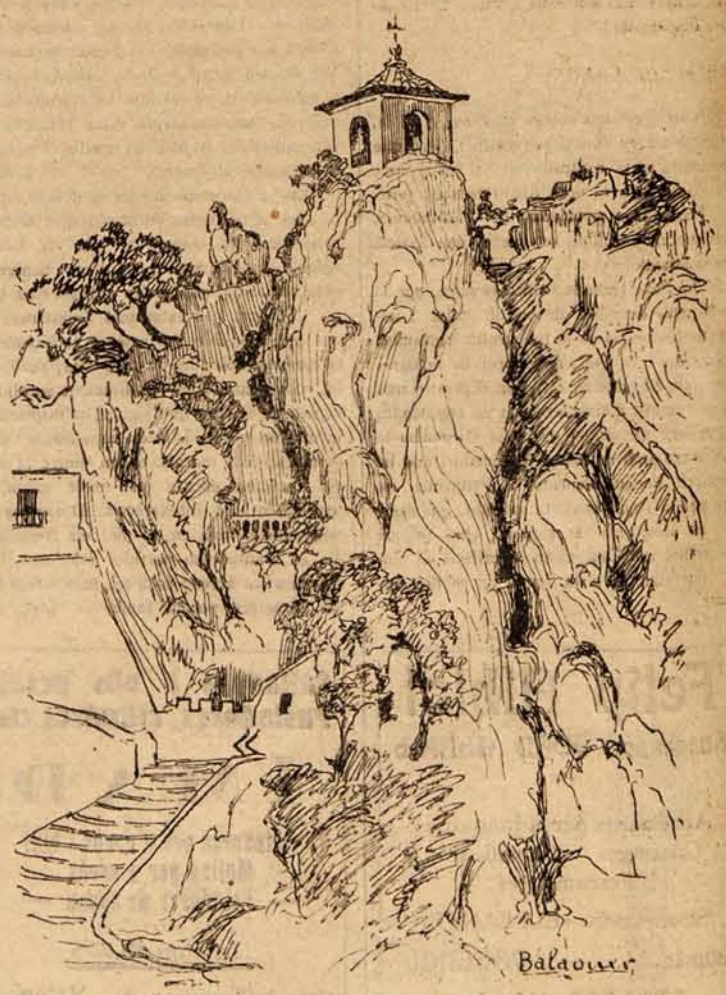

GUADALEST

Banc de València
Alfred Calderón, núm. 11 - VALENCIA
CAPITAL: 50.000.000 de pts.
Integrat per elements valencians
CAIXA D'ESTALVIS
En llibretes al 3 i ½ per cent d'interés anyal amb Servici de Guardioles
BANCA CANVI BOLSA

CALÇATS
RIERA
SUCCESSOR
BLAS CERVIGÓN
LAURIA, NÚM. 3
TELEFON 11583 València